

- De gemeenteraad
- Het college van B&W

inlichtingen: P.J.A. van Beerendonk
doorkiesnummer: 0495-575440
ons kenmerk: Griffie/AvB

Weert, 20 mei 2021

Onderwerp: onderzoeksopzet onderzoek impact van de coronapandemie op inwoners
Bijlage(n): 1

Geachte heer, mevrouw,

De Rekenkamer Weert heeft besloten een onderzoek te starten naar de impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert.

De vraag die centraal staat is:

“Wat is de impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert, in hoeverre wijkt dit af van het landelijk beeld en wat zijn de belangrijkste aandachtspunten?”

De onderzoeksopzet treft u in de bijlage aan. Het onderzoeksbureau dat het onderzoek zal uitvoeren is Necker van Naem te Utrecht. Wij hopen u in september dit jaar het eindrapport te kunnen aanbieden.

Uw suggesties ten aanzien van deze onderzoeksopzet zijn welkom. U kunt reageren via de griffie.

Met vriendelijke groet,

Namens de rekenkamer,
De voorzitter,

Drs. ing. A.M.A. van Drunen Msc.

Impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert

Wat is de impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert, in hoeverre wijkt dit af van het landelijk beeld en wat zijn de belangrijkste aandachtspunten?

Weert, 20 mei 2021
Rekenkamer Weert

1. Onderzoek naar de impact van de coronapandemie

De uitbraak van het coronavirus bracht allerlei uitdagingen met zich mee. Ook voor inwoners. Zo moesten veel bedrijven dicht, kregen velen te maken met stressklachten en werd het steeds lastiger om contact met elkaar te onderhouden. Onderzoek suggereert dat de coronapandemie een grote impact heeft gehad op de sociaal-economische situatie van inwoners, hun geestelijke welzijn en de manier waarop zij naar elkaar of de overheid kijken.¹

De Rekenkamer Weert is benieuwd of en in hoeverre dit ook geldt voor haar eigen inwoners. Door onderzoek te doen naar de impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert, wil zij raadsleden inzicht geven in de lokale situatie. Daarmee biedt het onderzoek een basis om de aannames van staand beleid kritisch te beschouwen.

In deze offerte zetten we onze aanpak voor een dergelijk onderzoek uiteen.

Doelstelling

De centrale doelstelling van het onderzoek is om inzicht te geven in de impact die (maatregelen rondom) de coronapandemie op inwoners heeft gehad. Het is de wens van de Rekenkamer om een 'thermometer' in de Weertse samenleving te steken en eventuele aandachtspunten inzichtelijk te maken.

Om een oordeel te vellen over de mate waarin dit tot actie noopt, stellen we voor om het lokale beeld af te zetten tegen het landelijke beeld; zo wordt niet alleen duidelijk hoe het met de inwoners van Weert gesteld is, maar ook in hoeverre dit afwijkt van landelijke trends en ontwikkelingen. Hieruit vloeien ook de belangrijkste aandachtspunten voort.

Onderzoeksvragen

Op basis van deze doelstelling stellen wij de volgende centrale vraagstelling voor:

Wat is de impact van de coronapandemie op de inwoners van Weert, in hoeverre wijkt dit af van het landelijke beeld en wat zijn de belangrijkste aandachtspunten?

Binnen deze centrale vraagstelling onderscheiden we een aantal deelvragen, die verdeeld zijn over drie thema's:

Landelijk beeld

1. Wat is er bekend over de landelijke impact van de coronapandemie op sociaal-economische kenmerken van inwoners?
2. Wat is er bekend over de landelijke impact van de coronapandemie op gezondheidskenmerken van inwoners?
3. Wat is er bekend over de landelijke impact van de coronapandemie op sociaal-culturele kenmerken van inwoners?

Lokaal beeld

4. Hoe is het gesteld met de sociaal-economische kenmerken van Weertenaren?
5. Hoe is het gesteld met de gezondheidskenmerken van Weertenaren?
6. Hoe is het gesteld met de sociaal-culturele kenmerken van Weertenaren?

Vergelijking

7. Hoe verhouden de sociaal-culturele kenmerken, gezondheidskenmerken en sociaal-culturele kenmerken van Weertenaren zich tot die van andere inwoners en welke aandachtspunten komen hieruit voort?

¹ Zie onder meer het Dashboard Sociale Impact Corona van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). [PowerPoint-presentatie \(vng.nl\)](https://www.vng.nl).

2. Onze visie

Impact van de coronapandemie

Er zijn verschillende manieren waarop de coronapandemie impact kan hebben op inwoners. De eerste route is direct en verwijst naar de impact van het coronavirus zelf; het gaat dan om fysieke en mentale gezondheidsklachten, maar ook extra zorg- en verpleegkosten. Een tweede route is meer indirect en is een gevolg van maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Denk hierbij aan relatief kleine effecten als het moeten aanschaffen van mondkapjes, tot grotere effecten als inkomensverlies, eenzaamheid en minder vertrouwen in de overheid.

De effecten zelf zijn ontelbaar, maar onder te brengen in drie categorieën:

1. Sociaal-economische effecten; armoede en werkloosheid, of juist vermogensgroei;
2. Gezondheidseffecten; fysieke én mentale gezondheidsklachten, maar ook levensstijl;
3. Sociaal-culturele effecten; vertrouwen in elkaar en de (lokale) overheid, inclusief sociale veerkracht en draagvlak voor het (lokale) beleid.

Binnen deze categorieën selecteren we een aantal relevante indicatoren, waarbij we ons zoveel mogelijk laten leiden door bestaande indicatoren uit landelijke onderzoeken. Zo zorgen we ervoor dat informatie over Weertenaren goed kan worden vergeleken met die over andere Nederlanders.

Onderzoeksopzet

Sinds de uitbraak van de coronapandemie is er door verschillende instanties informatie verzameld over het effect op de samenleving, zoals de Gedragsunit van het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), het Centraal Plan Bureau (CPB) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Veel van deze informatie is openbaar en het zou zonde zijn om hier geen gebruik van te maken.

Tegelijkertijd is veel bestaande informatie uitsluitend op landelijk niveau beschikbaar, waardoor het lastig is om te zien in hoeverre er sprake is van regionale of lokale variatie. Daarom stellen we een tweetrapsraket voor; een verkennende fase, waarin we bestaande informatie in kaart brengen en kijken in hoeverre die van toepassing is op Weert, gevolgd door een verdiepende fase waarin we de bestaande informatie met een inwonerverpeiling verder aanvullen.

Deze combinatie zorgt ervoor dat we maximaal gebruik maken van informatie die al beschikbaar is, zonder daarbij het risico te lopen dat die informatie weinig of niets zegt over de lokale situatie in Weert. Het beste van twee werelden, als het ware.

3. Plan van aanpak

We voeren het onderzoek uit in vijf fasen:

Fase 1 – Startgesprek

In de eerste fase zetten we het onderzoek 'op de rails'. We nemen onze offerte in detail met u door en maken een aantal werkafspraken. Ook staan we tijdens het gesprek stil bij uw wensen ten aanzien van de rapportage en onze betrokkenheid bij het organiseren van het bestuurlijke wederhoor en een eventuele presentatie aan de raad.

Fase 2 – Verkenning

In de tweede fase van het onderzoek inventariseren we bestaande informatie over de impact van de coronapandemie. Op basis van een lijst met indicatoren verzamelen we informatie die daar sinds het begin van coronapandemie openbaar is gemaakt. Het doel van deze fase is enerzijds om een beeld schetsen van de impact op landelijk niveau, zodat we de lokale situatie hier later aan kunnen spiegelen. Anderzijds gaan we na in hoeverre bestaande informatie betrekking heeft op de situatie in Weert en welke informatie nog ontbreekt.

De resultaten van deze verkennende fase vatten we samen in een korte tussenrapportage, die we tijdens een (digitale) bijeenkomst met u doorspreken.

Fase 3 – Verdieping

In de derde fase voeren we een inwonerpeiling uit. Voor deze inwonerpeiling werkt Necker van Naem samen met haar zusteronderneming Citisens. Op basis van de onderwerpen waarvoor in de vorige fase een gebrek aan informatie op lokaal niveau is vastgesteld, maken wij een vragenlijst. Deze vragenlijst wordt vervolgens geprogrammeerd in onze software, zodat deze eenvoudig door inwoners ingevuld kan worden. Voordat het veldwerk van het onderzoek start, krijgt u nog de mogelijkheid om de vragenlijst via een testlink door te lopen.

We zetten het onderzoek uit via een open link. Dit betekent dat alle inwoners van Weert de kans krijgen om mee te doen aan het onderzoek. We benaderen de inwoners van Weert via zo veel mogelijk online en offline kanalen (bijvoorbeeld een ansichtkaart via de huis-aan-huis krant) om hen deel te laten nemen aan het onderzoek. Voorafgaand aan de analyse voeren wij diverse verificatietoetsen uit, zodat we alleen de inwoners van Weert meenemen in de analyse en voorkomen dat mensen de vragenlijst twee keer invullen.

Om de representativiteit van de steekproef te garanderen, nemen we een aantal maatregelen. Zo werven we voldoende respondenten om statistisch verantwoorde uitspraken te kunnen doen en verzamelen we informatie over een aantal achtergrondkenmerken, zoals leeftijd, inkomen en opleidingsniveau. Wanneer de steekproef op deze achtergrondkenmerken te sterk afwijkt van de inwoners van Weert in het algemeen, passen we een weging toe.

Fase 4 – Verschillenanalyse

In de vierde fase brengen we de resultaten uit de verkennende en verdiepende fase samen. We vergelijken het landelijke beeld met de informatie die we hebben opgehaald met de inwonerpeiling en identificeren in hoeverre het lokale beeld statistisch afwijkt. Zo bepalen we of de impact van de coronapandemie voor de inwoners van Weert anders is dan gemiddeld en aan welke aspecten van deze impact de gemeenteraad van Weert nadere aandacht zou moeten besteden.

Fase 5 - Rapportage

In de vijfde en laatste fase van het onderzoek stellen we de rapportage op. In de nota van bevindingen werken we de onderzoeksresultaten uit. Dit doen we op een toegankelijke manier, waarbij we de resultaten waar mogelijk illustreren met tabellen en grafieken. Ook maken we een voorzet voor de bestuurlijke nota, met daarin de onderzoeksverantwoording en een opzet voor de conclusies en aanbevelingen. De rekenkamer bepaalt vervolgens zelf in hoeverre deze aanbevelingen ook daadwerkelijk gebruikt worden of welke aanpassingen u wilt aanbrengen. Onze voorzet zal in ieder geval ingaan op de aard en omvang van verschillen tussen de impact van de coronapandemie op Weertenaren en Nederlanders in het algemeen én de consequenties die dit (mogelijk) heeft voor staand en toekomstig beleid. Het (handelings)perspectief van de raad is daarbij leidend.

Een conceptversie van de rapportage leggen we in een (digitale) bijeenkomst aan u voor, waarna we deze indien nodig aanpassen. Vervolgens bieden we een definitieve versie van de rapportage aan u aan. Over het traject daarna gaan we graag in fase 1 met u in gesprek. We gaan er vooralsnog vanuit dat de rekenkamer het onderzoek zelf presenteert in de raad.

4. Overleg en afstemming

Het verhaal achter de rapportage

U als opdrachtgever bent uiteindelijk eigenaar van het onderzoeksrapport. Het is dus van groot belang dat u het rapport ook daadwerkelijk als uw eigen beschouwt. Immers, uiteindelijk spreken de raadsleden u aan op het rapport. Tussentijds overleg en afstemming zijn voor ons daarom nadrukkelijke voorwaarden in de samenwerking.

Contact

Wij stellen voor om driemaal persoonlijk af te stemmen: bij de start van het onderzoek, na het einde van de verkennende fase en bij de bespreking van de conceptrapportage. Daarnaast kunnen we elkaar via e-mail en telefoon bereiken en informeren. U heeft de contactgegevens van de projectleider, zodat u hem gemakkelijk en direct kunt bereiken.

U mag van ons verwachten dat wij:

/ naar onze beste vermogens het onderzoek uitvoeren;

- / de planning en voortgang van het onderzoek bewaken en rapporteren over de voortgang;
- / u tijdig inlichten als er vertraging optreedt of andere knelpunten zijn.

Wij verwachten van u

Om het onderzoek zo goed mogelijk uit te voeren, willen we met u graag het volgende afspreken:

- / eventuele verslaglegging van bijeenkomsten met de rekenkamer;
- / bundeling van reacties van leden van de rekenkamer op concepten, itemlijsten, et cetera;
- / communicatie via een lid van de rekenkamer, zodat wij één contactpersoon hebben.

Mocht tijdens het onderzoek blijken dat de onderzoekers deze ondersteunende taken grotendeels zelf moeten uitvoeren, dan brengen wij de daarvoor benodigde meeruren in rekening.

Evaluatie

Aan het einde van onze samenwerking in dit project, tijdens de rapportagefase, zullen wij een afspraak met u maken voor een evaluatiegesprek over het onderzoeksproces en onze samenwerking.

5. Planning en kosten

Wat kunt u verwachten?

U kunt ons definitieve rapport medio juli 2021 verwachten, ervan uitgaande dat wij in april 2021 met het onderzoek kunnen starten. Hieronder leest u de beoogde doorlooptijd.

Activiteit	Planning
Fase 1 – startbijeenkomst	
Startbijeenkomst	April 2021
Fase 2 – Verkenning	
In kaart brengen van beschikbare informatie	April – mei 2021
Analyse van beschikbare informatie	April – mei 2021
Opstellen en bespreken tussenrapportage	Mei 2021
Fase 3 – Verdieping	
Opstellen vragenlijst inwonerpeiling	Mei 2021
Uitzetten vragenlijst inwonerpeiling	Mei – juni 2021
Analyse resultaten	Juni 2021
Fase 4 – Verschillenanalyse	
Verschillenanalyse	Juni 2021
Fase 5 – rapportage	
Nota van Bevindingen opstellen, incl. voorzet conclusies en aanbevelingen	Juni – juli 2021
Bespreken en aanpassen conceptrapportage	Juli 2021
Evaluatie	P.M.